

Promemorian om öppna finansiella tjänster

Swedish Fintech Association

2023-05-15

Inledning

Med denna promemoria syftar SweFinTech till att ta fram ett generellt ställningstagande om öppna finansiella tjänster. Detta med anledning av det kommande EU-förslaget om "Open Finance Framework" som ska presenteras i slutet av juni av EU-kommissionen. Promemorian beskriver de möjligheter och risker vi ser med ett regelverk om öppna finansiella tjänster och hur dessa kan tänkas att påverka fintechbranschen. Ytterligare en anledning till promemorian är det uppdrag som SweFinTech har fått att komma med synpunkter till Finansinspektionen med anledning av deras regeringsuppdrag att kartlägga användningen av öppna finansiella tjänster i Sverige idag. Vi hoppas att denna promemoria kan bidra i Finansinspektionens arbete och fungera som en vägledning om var fintechbranschen står när ramverket väl har presenterats.

Sammanfattning

SweFinTech har förhoppningar om att EU:s förslag om öppna finansiella tjänster kan få många positiva effekter. En förbättrad och mer öppen datadelning kan öka innovationskraften inom EU samt ge upphov till att många nya innovativa bolag startas. Det finns många användningsområden som är tillämpbara. För konsumenter skulle ökad och mer strukturerad datadelning för finansiella tjänster skapa många möjligheter, bland annat bättre kontroll över sin data samt ett personifierat utbud av finansiella tjänster.

Det är av stor vikt att en bred palett av finansiell data inkluderas i förslaget om öppna finansiella tjänster. Det kan gälla sparkonton, investeringar, bolån, försäkringar, pensioner med mera. Utvecklingen av datadelning har eskalerat de senaste tjugo åren och det har hamnat högt upp på beslutsfattarnas agenda. I EU-lagstiftningen "Data Act" framförs det att datainnehavaren ska, om konsumenten ber om det, tillhandahålla data av hög kvalitet till en tredjepartsleverantör utan onödigt dröjsmål och kostnadsfritt för konsumenten. Syftet med regleringen för öppna finansiella tjänster är därför mer branschspecifik och ska definiera hur ramarna för datadelning framöver ska se ut inom finansbranschen.

SweFinTech förutsätter att regelverket även möjliggör initierandet av tjänster, inte bara utbytet av information. Det är mycket sannolikt att konsumenter kommer att efterfråga möjligheten att inte bara samla sin finansiella data utan även kunna på ett sömlöst sätt jämföra och byta leverantör av tjänster. Om det kommande regelverket för öppna finansiella tjänster tillåter datadelning och initiering skulle det underlätta för både konsumenter samt förbättra konkurrensen på finansmarknaden.

Ramverket för öppna finansiella tjänster (Open Finance Framework) bör ta lärdom från PSD2 samtidigt som det undviker att kopiera regelverket och göra samma misstag. PSD2:s betungande krav kring licensieringar har i vissa avseenden skapat hinder för innovation. Ramverket för öppna finansiella tjänster bör istället baseras på principer i stil med GDPR, då en proportionerlig och övergripande lagstiftning underlättar datadelning mellan olika sektorer. Det är av stor vikt att ramverket är teknikneutralt och fokuserar på vilken typ av data som ska delas snarare än hur då det är viktigt att det finns möjlighet för aktörerna på marknaden att utveckla datadelningen.

Möjligheter

Ökade möjligheter för konsumenter

Ett regelverk för öppen finansiell data har stor potential att gynna konsumenter. Enligt dataskyddsförordningen ska konsumenter ha rätt att flytta sin data i realtid för att nyttja andra tjänster enligt artikel 20, något som i mångt och mycket inte är möjligt idag. Denna brist är en av anledningarna till att regelverket för öppna finansiella tjänster föreslås. Till exempel, får konsumenten en ökad kontroll över sin data och kan bestämma med vilka den vill dela data med för att få mer personifierade tjänster. Konsumenten kan bland annat samla all data kring sina tillgångar och skulder på ett enda ställe och på så sätt få bättre koll på sin ekonomi, vilket både kan förstärka dess förhandlingsposition mot datainnehavare samt ge ett bra underlag för välgrundade ekonomiska beslut. Konsumenter kommer även kunna ta del av ett bredare utbud av personifierade tjänster och på ett lättare sätt identifiera det bästa erbjudandet. Det skulle kunna åtgärda de konkurrensproblem som trögrörlighet på den finansiella marknaden skapar, då fördelarna med att byta finansiell tjänst plötsligt blir tydligare. Den ökade konkurrensen som detta kan komma att innebära leder förhoppningsvis till lägre kostnader för konsumenten på sikt. Vidare kan datadelningen ge datainnehavare en bättre överblick över konsumenten, vilket kan minska risken för ogrundade beslut kring nekande av konto/eller lån och förhoppningsvis minska finansiell exkludering.

Ramverket för öppna finansiella tjänster kommer inte att fungera utan ett högt förtroende hos konsumenter. Det är därför viktigt att det är enkelt och smidigt för konsumenten att få en överblick över vilka den delat sin data med samt att konsumenten enkelt kan dra tillbaka sitt medgivande. Exakt hur detta görs behöver dock inte specificeras i ramverket utan bör vara teknikneutralt. Utöver detta ska konsumenten ha tillgång till sin data utan kostnad för att undvika ytterligare inlåsnings effekter.

Alla dessa fördelar kommer bli större om det även kommer gå att direkt initiera tjänster baserat på informationen.

Ökade möjligheter till innovation

Genom att öppna upp för en bredare datadelning än "open banking" har regelverket potential att öppna upp för nya innovativa bolag att få tillträde till finansmarknaden. En ökad interoperabilitet av finansiella data kan bidra till utvecklingen av artificiell intelligens och maskininlärning vilket i sin tur kan skapa en mängd nya tjänster och affärsmodeller. Till exempel skulle en AI-modell kunna analysera data i realtid och på så sätt ge hyperpersonifierad rådgivning till konsumenter. När det blir billigare och smidigare för konsumenten att jämföra och byta utförare kommer det finnas större incitament för företag att skapa nya innovativa tjänster för att locka till sig eller behålla kunder. Detta kan leda till en mer dynamisk och konkurrenskraftig finansmarknad i Europa.

Risker

Minskad digitalisering

Det finns ett antal risker när regelverket för öppna finansiella tjänster implementeras. För att kunna dra full nytta av den inre marknaden är det viktigt att regelverket harmoniseras i så stor utsträckning som möjligt. Finanspolitiken är dock en nationell angelägenhet vilket kan påverka implementeringen av ramverket. Vissa länder i EU har kommit mycket längre i digitaliseringsarbetet än andra och utbudet av tjänster kan därför komma att variera beroende på vart konsumenten befinner sig. Om endast digitaliserad data omfattas av förslaget finns det dessutom en risk att vissa datainnehavare kommer att bromsa digitaliseringstakten för att slippa att dela den med tredjepartsleverantörer och på så sätt behålla marknadsandelar. Detta är av lägre risk i Sverige då den finansiella sektorn är väldigt digitaliserad jämfört med många andra EU-länder. I länder i södra Europa är digitaliseringsgraden däremot lägre och det är av stor vikt att förslaget uppmanar till ökad digitalisering för att förenkla för delning och förbättra tjänster för medborgare i dessa länder. Detta är även viktigt för svenska fintechbranschen där många bolag har som mål att etablera sig på hela europeiska marknaden och då är det viktigt med samma spelregler i hela unionen.

Problematisk implementering

Det är även viktigt att det finns en tydlig plan för hur regelverket ska implementeras och att lärdomar dras från implementeringen av andra betaltjänstdirektivet (PSD2). Ett regelverk för öppna finansiella tjänster är väldigt komplext och innefattar ett antal olika typer av datakällor och tekniska standarder. Ramverket bör därför undvika de implementeringssvårigheter som följde av PSD2, där undermåliga API:er från bankerna gjorde det svårt för tredjepartsleverantörer att inhämta data från dem, vilket lett till en kostnad på uppskattningsvis 2.2 miljarder euro för datainhämtning hos tredjepartsleverantörer.¹ Det bör istället säkerställas en generell tillgång till det API som bankerna tillhandahåller för sina egna mobilappar. Det skulle skapa symmetri i datatillgången och säkerställa att aktörer som vill få tillgång till data kan göra det på samma villkor som användarna själva. Implementeringen kan även gynnas av att ske gradvis genom en tydlig implementeringsplan med både mål och deadlines för att undvika förseningar och en implementering som går i otakt mellan aktörer och länder, detta blir särskilt viktigt när man tar i beaktande skillnaden i digitaliseringsgrad bland medlemsländer som vi berör ovan.

Cybersäkerhet

En annan risk är att cybersäkerheten hos bolag som delar data brister, vilket skulle innebära betydliga risker för den personliga integriteten. Riskerna för detta bör minskas genom krav på stärkt kundautentisering vid ingång av avtal för att förhindra identitetsstöld och liknande risker. Den nya EU-förordningen om digital resiliens (DORA) kommer gälla för alla finansiella bolag och tredjepartsleverantörer och kommer att öka kraven ytterligare på cybersäkerhet och riskhantering genom hela värdekedjan.

Konkurrens

Det är även viktigt att ett konkurrensperspektiv inkluderas i ramverket. Det finns en risk att kostnaderna för datadelningen blir för höga, vilket riskerar att stänga ute mindre aktörer från marknaden. Utöver detta är det viktigt att regleringen av de olika dataströmmarna är proportionerlig beroende på risk, oavsett dataområde, för att möjliggöra en jämn spelplan.

Ramverkets utformning och praktiska överväganden

Ett proportionerligt och övergripande ramverk

SweFinTech vill se ett ramverk baserat på principer såsom GDPR, snarare än PSD2. GDPR är en horisontell reglering som täcker in alla branscher. Eftersom ramverket om öppna finansiella tjänster kommer att vara övergripande för olika typer av data och bolag på den finansiella marknaden skulle det vara bra att utforma ramverket på liknande sätt, då konsumenten ska stå i fokus. Eftersom det idag redan förekommer delning av finansiell data i viss utsträckning på kommersiella villkor och det har gjorts en längre tid, finns det en risk att en betungande reglering med hårda krav på licensiering kan hämma innovation. Det kan då i likhet med PSD2, (som i vissa länder fick konsekvensen att utvecklingen backade då skärmskrapning blev förbjudet samtidigt som API:erna höll för låg kvalitet) hämma utvecklingen genom att lägga sig i marknadsmässiga företagsbeslut och lösningar. Ramverket bör lägga grunden för att nå syftet med ramverket, samtidigt som det lämnar förutsättningar för självreglering av marknadsaktörerna.

Vissa krav som PSD2 innefattar bör dock inkluderas, så som stark kundautentisering vid tillåtelse av tredjepart att få tillgång till data.

[1. European Commission \(2021\) A Study of the Application and Impact of Directive \(EU\) 2015/2366 on Payment Services \(PSD2\)](#)

Kostnadsmodell

SweFinTech instämmer i European Third Party Provider Associations (ETPPA:s) ståndpunkt och menar att tillgången till det gränssnitt som bankerna tillhandahåller för sina egna mobilappar bör vara tillgängliga utan kostnad för tredjepartsleverantörer. En kostnad skulle skapa trösklar för startups och mindre bolag att få tillgång till datadelningstjänsten, vilket skulle vara negativt för konkurrensmöjligheterna. Om lagstiftarna ändå föredrar kostnad för att ta del av datan, bör den beslutas mellan marknadsaktörerna och inte regleras i ramverket.

Slutord

Ramverket för öppna finansiella tjänster har stor potential. För att nå den är det viktigt att förtroende för ramverket skapas genom stark datasäkerhet och ett fokus på konsumenten, som på ett lätt sätt bör kunna se vilka den delat data med samt kunna justera tillstånd vid behov. Ramverket bör vara teknikneutralt och gränssnitten bör vara tillgängliga utan kostnader för tredjepartsleverantörer. Om implementeringen av ramverket blir lyckat, kommer konsumenter i Europa gynnas av mer kontroll över sin data och en bättre överblick på sin ekonomi, samtidigt som nya innovativa bolag kan skapas och vi får mer konkurrens på finansmarknaderna i Europa.

Innovationen i EU står industrin för, men ett regelverk för öppna finansiella tjänster skulle kunna skapa spelregler för att kunna dela finansiell data på ett säkert och hållbart sätt samt främja innovation.

Källor:

[European Fintech Association \(2022\) “EFA Position on Open Finance”](#)

[European Commission’s Expert Group on European Financial Data Space \(2022\) “Report on Open Finance”](#)

[European Commission \(2022\). Data Act: Measures for a fair and transparent data economy](#)

[European Commission \(2021\) A Study of the Application and Impact of Directive \(EU\) 2015/2366 on Payment Services \(PSD2\)](#)

[European Third Party Provider Association \(2023\) “Open Finance Manifesto”](#)

[Swimbird \(2023\) “Open Finance: Innovation and transparency in Finance”](#)